

MINISTRI KÄSKKIRI

Tallinn

18.02.2022 nr 33

Kultuurimälestiste nimetuste ja liigi muutmine

Käskkiri antakse muinsuskaitseaduse § 19 lõike 1 alusel, arvestades muinsuskaitseaduse § 20 lõiget 6, § 92 ja § 93 ning Muinsuskaitseameti ettepanekut:

1. Muudan kultuuriministri 01.09.1997 määruse nr 59 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punkti 3929 ja asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk „Carolus““ nimetusega „Brigantiini Carolus vrakk“.

2. Muudan kultuuriministri 24.03.1999 määrust nr 13 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ järgmiselt:

2.1 määruse punktis nr 1 asendan mälestise liigi „ajaloomälestis“ liigiga „arheoloogiamälestis“ ja nimetuse „Fregati «Wachtmeister» vrakk“ nimetusega „Fregati Wachtmeister vrakk“;

2.2 määruse punktis nr 2 asendan mälestise liigi „ajaloomälestis“ liigiga „arheoloogiamälestis“ ja nimetuse „Liinilaeva «Riksens Ständer» vrakk“ nimetusega „Liinilaeva Riksens Ständer vrakk“;

2.3 määruse punktis nr 3 asendan mälestise liigi „ajaloomälestis“ liigiga „arheoloogiamälestis“ ja nimetuse „Miiniveeskja «Jenissei» vrakk“ nimetusega „Miiniveeskja Jenissei vrakk“;

2.4 määruse punktis nr 4 asendan mälestise liigi „ajaloomälestis“ liigiga „arheoloogiamälestis“ ja nimetuse „Suurtükipaat-miinitraaleri «HMS Myrtle» vrakk“ nimetusega „Miinitraaleri HMS Myrtle vrakk“.

3. Muudan kultuuriministri 29.06.2006 käskkirja nr 215 „Kultuurimälestiseks tunnistamine, kultuurimälestiseks olemise lõpetamine ja kaitsevööndite määramine“ järgmiselt:

3.1 käskkirja punktis nr 3.1 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Dago»“ nimetusega „Miinitraaleri nr 4 vrakk“;

3.2 käskkirja punktis nr 3.2 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Jaen Teär»“ nimetusega „Mootorkuunari Jaen Teär vrakk“;

3.3 käskkirja punktis nr 3.3 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Fennia»“ nimetusega „Kaubaauriku Fennia vrakk“;

3.4 käskkirja punktis nr 3.4 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Fomalhaut»“ nimetusega „Kahvelkuunari Fomalhaut vrakk“;

3.5 käskkirja punktis nr 3.5 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Najaden»“ nimetusega „Kaubaauriku Najaden vrakk“;

3.6 käskkirja punktis nr 3.6 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Pjotr Veliki»“ nimetusega „Jäämurdja Pjotr Veliki vrakk“;

3.7 käskkirja punktis nr 3.8 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «West»“ nimetusega „Hüdrograafiaa laeva Vest vrakk“.

4. Muudan kultuuriministri 28.03.2007 käskkirja nr 145 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ järgmiselt:

4.1 käskkirja punktis nr 2.1 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Kihelkonna»“ nimetusega „Kaljase Kihelkonna vrakk“;

4.2 käskkirja punktis nr 2.2 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Glückliche Ankunft»“ nimetusega „Galioti Glückliche Ankunft vrakk“;

4.3 käskkirja punktis nr 2.4 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Nicolai»“ nimetusega „Jahtlaeva Nicolai vrakk“;

4.4 käskkirja punktis nr 2.6 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Sancte Marcus»“ nimetusega „Kraieri Sancte Marcus vrakk“;

4.5 käskkirja punktis nr 2.7 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Tver»“ nimetusega „Transpordilaeva Tver vrakk“;

4.6 käskkirja punktis nr 2.9 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Meeme»“ nimetusega „Suurtükilaeva Meeme vrakk“;

4.7 käskkirja punktis nr 2.14 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Aid»“ nimetusega „Priki Aid vrakk“;

4.8 käskkirja punktis nr 2.17 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Stella Maris»“ nimetusega „Brigantiini Stella Maris vrakk“;

4.9 käskkirja punktis nr 2.18 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Krimulda»“ nimetusega „Kaubaauriku Krimulda vrakk“;

4.10 käskkirja punktis nr 2.19 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Linnea»“ nimetusega „Miinitraaleri nr 1 vrakk“;

4.11 käskkirja punktis nr 2.20 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Schleswig Holstein»“ nimetusega „Soomuslaeva Schleswig-Holstein vrakk“.

5. Muudan kultuuriministri 02.07.2018 käskkirja nr 126 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ järgmiselt:

5.1 käskkirja punktis nr 1.1 asendan mälestise nimetuse „T-33 Korall vrakk“ nimetusega „Miinitraaleri T-33 Korall vrakk“;

5.2 käskkirja punktis nr 1.2 asendan mälestise nimetuse „Panevežys vrakk“ nimetusega „Kaubaauriku Panevėžys vrakk“;

5.3 käskkirja punktis nr 1.3 asendan mälestise nimetuse „Utena vrakk“ nimetusega „Kaubaauriku Utena vrakk“;

5.4 käskkirja punktis nr 1.4 asendan mälestise nimetuse „Kretinga vrakk“ nimetusega „Kaubaauriku Kretinga vrakk“;

5.5 käskkirja punktis nr 1.5 asendan mälestise nimetuse „G90 vrakk“ nimetusega „Torpeedopaadi G90 vrakk“;

5.6 käskkirja punktis nr 1.6 asendan mälestise nimetuse „S59 vrakk“ nimetusega „Torpeedopaadi S59 vrakk“;

5.7 käskkirja punktis nr 1.7 asendan mälestise nimetuse „T-18 vrakk“ nimetusega „Torpeedopaadi T18 vrakk“;

5.8 käskkirja punktis nr 1.8 asendan mälestise nimetuse „L2 vrakk“ nimetusega „Allveelaeva L-2 vrakk“;

5.9 käskkirja punktis nr 1.9 asendan mälestise nimetuse „T-214 vrakk“ nimetusega „Miinitraaleri T-214 Bugel vrakk“;

5.10 käskkirja punktis nr 1.10 asendan mälestise nimetuse „Štšit vrakk“ nimetusega „Miinitraaleri Štšit vrakk“;

5.11 käskkirja punktis nr 1.11 asendan mälestise nimetuse „Uisko vrakk“ nimetusega „Vahilaeva Uisko vrakk“;

5.12 käskkirja punktis nr 1.12 asendan mälestise nimetuse „Liisa vrakk“ nimetusega „Kaubaauriku Liisa vrakk“;

5.13 käskkirja punktis nr 1.13 asendan mälestise nimetuse “Berkut vrakk” nimetusega „Kaubaauriku Berkut vrakk“;
5.14 käskkirja punktis nr 1.14 asendan mälestise nimetuse “Kimolos vrakk” nimetusega „Kaubalaeva Kimolos vrakk“;
5.15 käskkirja punktis nr 1.15 asendan mälestise nimetuse “Meyersledge vrakk” nimetusega „Kaubaauriku Meyersledge vrakk“.

6. Muudan kultuuriministri 15.02.2010 käskkirja nr 85 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ järgmiselt:

6.1 käskkirja punktis nr 5.2 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Stella»“ nimetusega „Miinitraaleri nr 6 vrakk“;

6.2 käskkirja punktis nr 5.3 asendan mälestise nimetuse „Laevavrakk «Kazanets»“ nimetusega „Miiniristleja Kazanets vrakk“.

7. Muudan kultuuriministri 28.02.2014 käskkirja nr 79 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ järgmiselt:

7.1 käskkirja punktis nr 1.1 asendan mälestise nimetuse „Kaubalaeva „E. Russ“ vrakk” nimetusega „Kaubaauriku E. Russ vrakk“;

7.2 käskkirja punktis nr 1.2 asendan mälestise nimetuse „Miinitraaleri „Virsaitis“ vrakk” nimetusega „Miinitraaleri Virsaitis vrakk“.

8. Muudan kultuuriministri 22.06.2016 käskkirja nr 114 „Laevavrakide kultuurimälestiseks tunnistamine“ järgmiselt:

8.1 käskkirja punktis nr 1.1 asendan mälestise nimetuse „Viljo vrakk” nimetusega „Purjelaeva vrakk, nn Viljo vrakk“;

8.2 käskkirja punktis nr 1.2 asendan mälestise nimetuse „Nargen vrakk” nimetusega „Purjelaeva vrakk, nn Nargen vrakk“.

Muinsuskaitseametil muuta mälestiste andmed kultuurimälestiste registris, Maa-ameti kultuurimälestiste kaardirakenduses ja Transpordiameti navigatsioonikaardil ning teha käskkiri teatavaks menetlusosalistele.

Käskkirja on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul käskkirja avalikult teatavaks tegemisest Riigi Teatajas, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Kultuurimälestise andmete korrastamise asjaolud ja menetluse läbi viimine

Muinsuskaitseaduse (edaspidi *MuKS*) § 92 alusel tuleb enne seaduse jõustumist mälestiseks tunnistatud mälestise liigid viia kooskõlla seaduses sätestatud mälestiste liigitusega 2022. aasta 1. jaanuariks. *MuKS* § 93 alusel tuleb kultuurimälestiste registri andmed viia seaduse nõuetega vastavusse 2022. aasta 1. jaanuariks.

2021. aasta aprillist kuni septembrini kontrollis Muinsuskaitseamet, toetudes arhiiviallikatele, laevade 1927. aasta registrile ja kultuurimälestiste registris olevatele mälestiste kirjeldustele, vrakkide kohta käivaid andmeid ja tuvastas mälestised, mille nimetused ja mälestise liik vajavad muutmist. Mälestiste nimetustes leiti nii ebatäpsusi kui ka erinevusi määratlemises.

1999. aastal võeti neli laevavrakki (kultuurimälestiste registri nr 22262, 22263, 22264 ja 22265) kaitse alla ajaloomälestistena. Kõik ülejäänud vrakid on kaitse alla võetud arheoloogiamälestisena. Kuivõrd *MuKS* § 6 lg 1 järgi loetakse vrakid (*MuKS* § 6 lg 2) arheoloogilise kultuurikihi osaks ja arvestades asjaolu, et enamikele vrakkidele on üldjuhul antud arheoloogiamälestise liik, on kohane määrata kultuurimälestiste nr 22262, 22263, 22264 ja 22265 mälestise liigiks samuti arheoloogiamälestis.

Kaitse alla võetud vrakkide nimetused on vajalik korrastada nimetuste ühtlustamise ja eesti keele õigekirja reeglitega vastavusse viimise eesmärgil. Vrakide nimetuste ühtlustamisel on järgitud järgmisi põhimõtteid:

- 1) laeva nimi on kirjutatud ilma jutumärkideta;
- 2) laeva nime ette on lisatud täiend, mis muutub käänamisel. Laeva nimi ei muutu. Näiteks *Brigantiini Carolus vrakk* (käskkirja lisa 1 punktid 1–5, 7–21, 23–38 ja 40–42);
- 3) täiend annab edasi vastaval ajaloolisel perioodil kasutatud laevatüüpide nimetusi;
- 4) aluseks on võetud laeva viimane nimi ehk nimi, mida laev kandis uppumishetkel. Näiteks *Miinitraaleri nr 1 vrakk* (mitte Laevavrakk „Linnea“) ja *Miinitraaleri nr 4 vrakk* (mitte Laevavrakk „Dago“) (käskkirja lisa 1 punktid 6, 22 ja 39);
- 5) vene nimede puhul on kasutatud vene-eesti transkriptsiooni. Näiteks *Jäämurdja Pjotr Veliki vrakk* (*Иѣмр Бѣлукѣѣ*) ja *Hüdrograafialaeva Vest vrakk* (*Вѣст*);
- 6) vrakid, mille uppumisaegset nime ei ole teada, kuid millele on tuvastamise või uuringute käigus antud eristamiseks nn töönimi, on eraldi märgitud. Näiteks *Purjelaeva vrakk, nn Viljo vrakk*.

Kultuurimälestiste andmete muutmise eesmärk on eksitavate andmete parandamine ning mälestiste nimetamise ja liigituse ühtlustamine. Mälestiste nimetuste täpsustamine ja nelja vraki mälestise liigi muutmine ajaloomälestisest arheoloogiamälestiseks ei muuda mälestiste senist avalik-õiguslikku seisundit ega too kaasa sisulisi muudatusi muinsuskaitsealsetesse kitsendustesse.

Muinsuskaitseaduse § 12 kohaselt kuuluvad vrakid riigile ja nende valitseja on Muinsuskaitseamet.

Muinsuskaitseamet, arvestades käsitletavate vrakkide kohta kogutud infot ja vrakkide andmete korrastamise vajadust, otsustas teha ettepaneku määrata käskkirja lisa 1 punktides 1–44 toodud 44 kultuurimälestisele uus nimetus ja asendada punktides 1–4 toodud nelja mälestise liik „ajaloomälestis“ liigiga „arheoloogiamälestis“.

Muinsuskaitse Nõukogu vaatas 25.01.2022 koosolekul ettepaneku läbi ning nõustus kultuurimälestiste nimetuste ja mälestise liigi muutmisega.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiit Terik